

אביו עבד היה, ולפיכך אין למנותו למלך משום דזילא מילתא. (7)

ונתקלקלו המעשים, שהגדולים ראו עוברי עבירה, ולא מיחו בידם מפני החנופה —

אמר רבי שמעון בן חלפתא:

ומאז אין אדם יכול לומר לחבירו: מעשי גדולים ממעשיך! שמתוך שלא מיחו הגדולים בעוברי עבירה למדו שאר הדורות ממעשיהם הרעים, ונמצאו כולם עוברי עבירה. (9)

מיום שנבר אגרופה [כוחה] של חנופה (8) בכך שהשיבו כן לאגריפס:

דרש רבי יהודה בר מערבא, ואיתימא [ויש אומרים] רבי שמעון בן פזי דרש כך: מותר להחניף לרשעים בעולם הזה. (10)

נתעוררו הדיינים, שלמדו הדיינים מכך להחניף לבעלי הדין ולא פסקו את הדין לאמיתו.

8. ואף שלא יכלו למחות בו, מכל מקום היה להם לשתוק ולא להחזיקו, שכל המחניף לחבירו מחמת יראתו מפניו ואינו חושש ליראת הקדוש ברוך הוא, עושה עין של מעלה כאילו אינה רואה.

מיהו במקום סכנה מותר להחניף, תוספות. ונראה דאין בכונתם לסכנה ממש, דזהו פשיטא, דהרי פיקוח נפש דוחה כל התורה. אלא אף סכנה רחוקה שאינה בגדר פיקוח נפש. דכיון שעושה משום כן ולא מיכוין לשם חנופה סתם, אינו בכלל חנופה, "הערות".

מיהו רבינו יונה בשערי תשובה כתב "וחייב אדם למסור את עצמו לסכנה, ואל ישיא נפשו עון אשמה כזאת [חנופה]".

ב. בספר יראים מנה ב' לאוין בחנופה. "לא תחניפו את הארץ", וסמך ליה "ולא תטמאו את הארץ", מכאן למדנו שהמחניף מטמא את הארץ, ועובר בב' לאוין.

9. רש"י; ולולא דבריו היה נראה לפרש, דכיון שהחונפים מצדיקים את פעולות הרשעים, כבר אי אפשר להוכיח עובר עבירה. לפי שלמד מן החונפים שמעשיו רצויים, מהר"ץ חיות.

10. משום שעושה כן כדי שלא יבוא לו הפסד בגופו או בממונו, יראים.

ויש לדחות, דדוקא בתחילת המינוי בעינן שיהיה "מקרב אחיך". וזהו דוקא במלך ראשון. אבל במלך בן מלך שהמלכות באה לו בירושה, אין צריך "שימה" מחודשת. הלכך לא אכפת לן במה דאין אמו מישראל. ואף שגם אגריפס היה מלך בן מלך, מכל מקום גם אבותיו נתמנו בפסול, שהרי הורדוס עבד היה; נודע ביהודה קמא, חושן משפט א.

7. רש"י; ותמהו עליו התוספות, דאחר דמדאורייתא כשר ורק משום זילותא מיפסל לא מסתבר שייעשנו בעונש חמור ככלייה.

[ויש ליישב בדעת רש"י, על פי היראים דמנה איסור חנופה במנין הלאוין, אם כן אף שהחנופה היא מאיסור דרבנן, בכל זאת עובר על איסור דאורייתא. כמו שמצינו בכמה מקומות שהדרבנן פועל על הדאורייתא, תורת הקנאות].

ופירשו, דאף דלכל השררות סגי במה שאמו מישראל, אבל מלך שחזר ושנה עליו הכתוב "מקרב אחיך תשים עליך מלך", בעינן שיהיה ממש מקרב אחיך, ממוצע בין מאביו ובין מאמו. והתוספות ביבמות מה ב כתבו, דאגריפס לא בא מישראל אף מצד אמו, לפי שהורדוס נשא נכרית, ומה דקראוהו "אחינו אתה", היינו אחינו במצוות.